

Розділ 8. Порядок провадження діяльності з торгівлі фінансовими інструментами.

Глава 1. Порядок провадження брокерської діяльності.

1. При провадженні брокерської діяльності Інвестиційна фірма укладає цивільно-правові договори (зокрема на підставі замовлення до генерального договору або на підставі договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів за дорученням і за рахунок клієнта.

2. Інвестиційна фірма при здійсненні брокерської діяльності може укладати наступні договори:

- генеральний договір
- договір комісії
- договір доручення
- договір купівлі-продажу (міни);
- операцію РЕПО;
- договір позики.

3. Інвестиційна фірма може виступати поручителем або гарантом виконання зобов'язань перед третіми особами за договорами, що укладаються від імені клієнта Інвестиційної фірми, отримуючи за це винагороду, що може визначатися договором Інвестиційної фірми з клієнтом.

4. У разі, якщо Інвестиційна фірма уклала зі своїм клієнтом договір комісії чи договір доручення або отримала від клієнта замовлення до генерального договору щодо проведення операції з фінансовими інструментами за межами України, має право здійснити таку операцію за участю іноземної інвестиційної фірми із дотриманням вимог законодавства країни, в якій здійснюється операція, за умови наявності ліцензії на провадження депозитарної діяльності депозитарної установи, дія якої не була зупинена.

5. Здійснення брокерської діяльності на підставі генерального договору.

5.1. Генеральний договір, який укладається між Інвестиційною фірмою та клієнтом, крім загальних вимог до договорів, повинен містити:

- результати проведеного оцінювання клієнта;
- порядок проведення оцінювання клієнтів;
- порядок взаємодії Інвестиційної фірми з певною категорією клієнтів;
- порядок проведення повторного оцінювання клієнта;
- перелік інвестиційних послуг, які можуть надаватись клієнту;
- порядок, спосіб та форму надання клієнтом замовлень та інших розпоряджень, доручень;
- порядок опрацювання та виконання замовлень та інших розпоряджень, доручень клієнта;

- права та обов'язки сторін договору;
- політику щодо конфлікту інтересів;
- строк дії договору;
- декларацію про фактори ризиків;
- підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту;
- порядок обміну інформацією між сторонами договору;
- політику найкращого виконання замовлення;
- процедури захисту інформації.

5.2. За генеральним договором Інвестиційна фірма може діяти стосовно клієнта як комісіонер або як повірений.

5.3. Генеральний договір у разі, якщо Інвестиційна фірма буде діяти стосовно клієнта як комісіонер, має містити:

- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- спосіб проведення розрахунків за договором купівлі/продажу (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України).

5.4. Якщо Інвестиційна фірма буде діяти стосовно клієнта як повірений, генеральний договір має містити строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти.

5.5. Крім вищезазначених умов, генеральний договір може передбачати надання Інвестиційною фірмою клієнту додаткових інвестиційних послуг, інвестиційних порад і рекомендацій, послуг пов'язаних з виконанням функцій керуючого рахунком у цінних паперах клієнта у депозитарній установі, а також надання клієнтом права Інвестиційній фірмі передавати виконання його замовлень іншій інвестиційній фірмі, яка виступає комісіонером або субброкером.

5.6. Для здійснення операцій РЕПО Інвестиційна фірма укладає з клієнтом додатковий договір до генерального договору, який визначає особливості надання послуг з проведення таких операцій та може містити порядок проведення звірки наявності коштів та фінансових інструментів.

5.7. Інвестиційна фірма при здійсненні брокерської діяльності на підставі генерального договору не має права:

- передавати виконання замовлення клієнта іншим особам без попередньої згоди клієнта та у разі, якщо це не обумовлено умовами договору з клієнтом;
- передавати виконання замовлення клієнта іншим особам, якщо це замовлення отримано від іншої інвестиційної фірми, щодо якої він виступає субкомісіонером.

5.8. Генеральний договір повинен передбачати можливість проведення повторного оцінювання клієнта на його письмову вимогу щодо віднесення себе до іншої категорії клієнтів, або взагалі, або стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг та/або операції(й) та/або стосовно фінансового(их) інструменту(ів).

5.9. Генеральний договір, що укладається Інвестиційною фірмою з клієнтом, який за результатом проведеного оцінювання був віднесений до категорії непрофесійних клієнтів, повинен передбачати більш високий рівень захисту такого клієнта.

5.10. Операції з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами відповідно до генерального договору здійснюються на підставі замовлень клієнта.

5.11. Замовлення надається клієнтом Інвестиційній фірмі та містить розпорядження (доручення, наказ) на визначених умовах вчинити правочин щодо конкретних фінансових інструментів в інтересах клієнта відповідно до умов генерального договору.

5.12. У разі примусового виконання зобов'язань клієнта з причин, обумовлених договірними відносинами між клієнтом та Інвестиційною фірмою, якщо це передбачено генеральним договором, така операція оформлюється внутрішнім розпорядженням Інвестиційної фірми. Замовлення за такими операціями клієнтом не надається.

5.13. У разі, якщо Інвестиційна фірма отримала від клієнта замовлення до генерального договору, відповідно до якого Інвестиційна фірма виступає комісіонером, Інвестиційна фірма має право за згодою клієнта (комітента) укласти з іншою Інвестиційною фірмою цінними паперами договір субкомісії, за яким набуває права та обов'язки комітента щодо субкомісіонера, залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед своїм клієнтом відповідно до положень законодавства.

6. Здійснення брокерської діяльності на підставі договору комісії (субкомісії).

6.1. Предметом договору комісії є надання Інвестиційною фірмою (комісіонером) клієнту (комітенту) певного виду послуги з укладання договору (договорів) купівлі, продажу, позики або міни фінансових інструментів, здійснення операції РЕПО від свого імені за рахунок та в інтересах клієнта.

6.2. Предметом договору субкомісії є надання Інвестиційною фірмою (субкомісіонером) іншій інвестиційній фірмі (комітенту) певного виду послуги, за яким одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити певні юридичні дії щодо фінансових інструментів від свого імені за рахунок комітента.

6.3. У разі, якщо Інвестиційна фірма уклала зі своїм клієнтом договір комісії, відповідно до якого вона виступає комісіонером, Інвестиційна фірма має право за згодою клієнта (комітента) укласти з іншою інвестиційною фірмою договір субкомісії, за яким набуває права та обов'язки комітента щодо субкомісіонера, залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед своїм клієнтом відповідно до положень законодавства.

6.4. Договір комісії, субкомісії, крім вимог, визначених розділом 3 Положення, містить, зокрема:

- результати проведеного оцінювання клієнта;
- порядок проведення оцінювання клієнтів;
- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України «Про інститути спільного інвестування»);
- суму (орієнтовну суму) договору та/або дохідність (для боргових фінансових інструментів) або порядок її визначення. У разі укладання договору комісії на купівлю облігацій внутрішніх державних позик під час їх розміщення шляхом проведення Міністерством фінансів України аукціонного продажу дохідність у договорі може не зазначатися;
- термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;

- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- спосіб проведення розрахунків за договором купівлі/продажу (з дотриманням/без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати»), крім випадків здійснення операцій поза межами України;
- обсяг повноважень та обов'язків Інвестиційної фірми як керуючого рахунком у цінних паперах клієнта в депозитарній установі (склад, зміст, час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та клієнта щодо управління рахунком у цінних паперах цього клієнта). У разі, якщо договір укладений в Україні, та визначає спосіб розрахунків без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати», обсяг повноважень Інвестиційної фірми як керуючого рахунком зазначається обов'язково;
- обов'язок клієнта переказати кошти на поточний рахунок субкомісіонера для розрахунків за фінансові інструменти та обов'язок Інвестиційної фірми повідомити субкомісіонера про розпорядженням клієнта переказати кошти, отримані в розрахунок за фінансові інструменти, на поточний рахунок клієнта;
- строк дії договору (за необхідності);
- місце укладення договору, що на виконання договору комісії (на організованому ринку/поза межами організованого ринку), крім випадків здійснення операцій поза межами України;
- підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту.

6.5. Договір субкомісії, крім вищевказаних вимог, обов'язково повинен містити серію, номер, дату видачі ліцензії (у разі наявності) та/або дату і номер рішення НКЦПФР про видачу ліцензії на провадження професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, які за цим договором виступають як комітенти та субкомісіонери.

6.6. Інвестиційна фірма при здійсненні брокерської діяльності на підставі договору комісії (субкомісії) не має права передавати виконання договору комісії іншим особам без попередньої згоди клієнта та у разі, якщо це не обумовлено умовами договору з клієнтом.

7. Здійснення брокерської діяльності на підставі договору доручення.

7.1. Предметом договору доручення є надання Інвестиційною фірмою (повіреном) певної послуги, за яким одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити певні юридичні дії щодо фінансових інструментів від імені та за рахунок другої сторони (довірителя), включаючи внесення змін до договору або розірвання такого договору.

7.2. Договір доручення, крім вимог, визначених розділом II Положення, містить, зокрема:

- результати проведеного оцінювання клієнта;
- порядок проведення оцінювання клієнтів;
- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів або інших фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України «Про інститути спільного інвестування»);
- суму (орієнтовну суму) договору та/або дохідність (для боргових фінансових інструментів) або порядок її визначення;

- термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;
- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- спосіб проведення розрахунків за договором купівлі/продажу (з дотриманням/без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати»), крім випадків здійснення операцій поза межами України;
- порядок проведення розрахунків за придбані або продані фінансові інструменти (розрахунки за договорами щодо фінансових інструментів здійснюються клієнтом самостійно або через Інвестиційної фірми);
- строк дії договору (за необхідності);
- місце укладення договору, що на виконання договору комісії (на організованому ринку/поза межами організованого ринку), крім випадків здійснення операцій поза межами України;
- підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана клієнту.

7.3. При укладенні договору доручення на виконання певного виду послуг, предметом якого є державні облігації України, зазначення міжнародного ідентифікаційного номеру фінансових інструментів в реквізитах ідентифікації фінансового інструменту не є обов'язковим.

7.4. Договір доручення може містити іншу необхідну інформацію, зокрема призначення Інвестиційної фірми керуючим рахунком у цінних паперах клієнта у депозитарній установі із визначенням обсягу його повноважень та обов'язків як керуючого рахунком (склад, зміст, час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та клієнта щодо управління рахунком у цінних паперах цього клієнта) тощо.

7.5. Дата виконання договору доручення визначається залежно від умов договору та порядку проведення розрахунків за договором, що укладається на його виконання.

7.22. Розрахунки за договором, що укладається на виконання договору доручення, здійснюються клієнтом самостійно. Датою виконання договору доручення є дата підписання документа, який підтверджує виконання сторонами зобов'язань, що передбачені цим договором, та/або дата настання останньої з наступних подій, які можуть відбуватися у будь-якій послідовності: перехід права власності на фінансові інструменти, що є об'єктами цивільних прав за договором, або здійснення оплати за договором, якщо сторони не домовилися про інше.

7.23. Інвестиційна фірма має право виступати повіреним щодо вчинення певних юридичних дій, а саме внесення змін/розірвання договору, що укладається на виконання договору доручення у разі, якщо такі договори були укладені за участю Інвестиційної фірми.

7.24. До договору доручення, за яким одна сторона (повірений) зобов'язується від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) вчинити певні юридичні дії, а саме внести зміни до договору доручення та/або договору, що укладається на виконання договору доручення, або розірвати договір доручення, договір, що укладається на виконання договору доручення, не застосовуються вимоги, встановлені цією Главою.

8. Здійснення операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами в інтересах клієнта на підставі договору купівлі-продажу (міни).

8.1. Предметом договору купівлі-продажу (міни) є здійснення Інвестиційною фірмою купівлі, продажу, міни фінансових інструментів в інтересах клієнта та за його

рахунок відповідно до умов укладеного з клієнтом договору комісії, договору доручення або наданого клієнтом замовлення до генерального договору.

8.2. Договір купівлі, продажу, міни фінансових інструментів в інтересах клієнта та за його рахунок відповідно до умов укладеного з клієнтом договору комісії, договору доручення, або наданого клієнтом замовлення до генерального договору, крім вимог, визначених розділом II Положення (за винятком договорів, що укладаються на організованих ринках), містить, зокрема:

- реквізити ідентифікації договору, на виконання якого укладено договір купівлі-продажу (міни), за винятком договорів, що укладаються на організованому ринку;
- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України «Про інститути спільного інвестування»);
- суму договору або порядок її визначення на дату проведення розрахунків;
- термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором;
- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотримання принципу «поставка фінансових інструментів проти оплати»), крім випадків здійснення операцій поза межами України;
- порядок внесення змін до договору у випадку анулювання ліцензії Інвестиційної фірми.

9. Здійснення операцій з цінними паперами в інтересах клієнта на підставі договору РЕПО.

9.1. Предметом договору РЕПО є здійснення Інвестиційною фірмою в інтересах та за рахунок клієнта купівлі (продажу) фінансових інструментів (на підставі укладених з клієнтом договорів комісії, доручення або замовлень клієнта до генерального договору) із зобов'язанням зворотного продажу (купівлі) через визначений строк або на вимогу однієї із сторін за заздалегідь обумовленою ціною.

9.2. Договір РЕПО, укладений Інвестиційною фірмою в інтересах та за рахунок клієнта відповідно до умов укладеного з клієнтом договору комісії, договору доручення, або наданого клієнтом замовлення до генерального договору, повинен відповідати вимогам, визначеним в розділі II Положення, а також містити:

- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України «Про інститути спільного інвестування»);
- ціну фінансових інструментів за першою та другою частинами операції РЕПО;
- строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором, за першою та другою частинами операції РЕПО;
- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти за першою та другою частинами операції РЕПО;
- порядок розірвання договору внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору, у тому числі порядок інформування сторін про розірвання договору;

- порядок зарахування зустрічних вимог при односторонній відмові від другої частини операції внаслідок невиконання або неналежного виконання іншою стороною умов договору РЕПО;
- спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати») за першою та другою частинами операції РЕПО.

9.3. Укладення договорів РЕПО на організованого ринку здійснюється з урахуванням норм чинного законодавства, що регулюють діяльність оператора організованого ринку.

9.4. Договір РЕПО може містити:

- порядок врегулювання взаємних вимог і зобов'язань сторін у разі зміни співвідношення між ринковою вартістю фінансових інструментів і розміром відповідного зобов'язання (сумою зобов'язання) протягом строку РЕПО;
- порядок розрахунку ціни фінансових інструментів за другою частиною операції РЕПО у випадку її виконання в інший строк, ніж передбачено договором.

9.5. Зобов'язання щодо виконання другої частини операції РЕПО у сторін договору РЕПО виникає тільки за умови повного виконання ними зобов'язань за першою частиною РЕПО.

9.6. Датою виконання договору РЕПО є дата повного виконання сторонами зобов'язань за другою частиною операції РЕПО.

9.7. Датою розірвання договору РЕПО є дата прийняття однією із сторін рішення про розірвання договору РЕПО внаслідок невиконання або неналежного виконання іншою стороною зобов'язань за другою частиною операції РЕПО.

10. Здійснення операцій з цінними паперами в інтересах клієнта на підставі договору позики.

10.1. Предметом договору позики фінансових інструментів є здійснення Інвестиційною фірмою в інтересах та за рахунок клієнта операцій з передання у власність іншій стороні (позичальнику) або отримання у власність від іншої сторони певної кількості фінансових інструментів з відповідними реквізитами ідентифікації з обов'язком їх повернення через визначений строк або на вимогу однієї із сторін.

10.2. Предметом договору позики цінних паперів не можуть бути:

- облігації, строк погашення яких настає протягом строку виконання зобов'язань за договором позики;
- облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів, протягом строку виконання зобов'язань за договором позики.

10.3. Договір позики укладається виключно поза межами організованого ринку.

10.4. Договір позики, укладений Інвестиційною фірмою в інтересах та за рахунок клієнта відповідно до умов укладеного з клієнтом договору комісії, договору доручення або наданого клієнтом замовлення до генерального договору, повинен відповідати розділу 3 Положення, а також повинен містити:

- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України «Про інститути спільного інвестування»);
- суму договору або порядок її визначення на дату проведення розрахунків;

- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти від позикодавця до позичальника;
- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти від позичальника до позикодавця;
- порядок розірвання договору внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору, у тому числі порядок інформування сторін про розірвання договору;
- розмір та порядок сплати винагороди позикодавцю;
- зобов'язання щодо сплати неустойки, яка нараховується від дати, коли фінансові інструменти мали бути повернуті, до дати їх фактичного повернення (переходу права власності від позичальника до позикодавця).

10.5. Датою укладання договору позики є дата переходу прав власності на цінні папери від позикодавця до позичальника.

10.6. Датою виконання договору позики є остання з таких подій, що можуть відбуватись в будь-якій послідовності: дата переходу прав власності на фінансові інструменти від позичальника до позикодавця або дата оплати винагороди позикодавцю.

Глава 2 Порядок провадження субброкерської діяльності.

11. Субброкерська діяльність – це діяльність Інвестиційної фірми з прийняття від Клієнтів замовлень на купівлю/продаж фінансових інструментів та вчинення правочинів щодо фінансових інструментів за рахунок Клієнтів і надання відповідних замовлень для виконання іншій Інвестиційній фірмі, яка здійснює брокерську діяльність.

12. При провадженні субброкерської діяльності для надання Інвестиційною фірмою (субкомісіонером) іншій Інвестиційній фірмі, що виступає Клієнтом (комітентом) стосовно субкомісіонера, певного виду послуги з купівлі, продажу, здійснення операції РЕПО, позики або міни фінансових інструментів від свого імені за рахунок та в інтересах Клієнта (комітента) іншої Інвестиційної фірми, Інвестиційна фірма укладає з іншою Інвестиційною фірмою додатковий договір до Генерального договору (договір субкомісії).